

Orbán Viktor interjúja a *Glas koncila* című horvát hetilapnak

2021. június 17.

- Branimir Stanić, Ivan Tašev -

A horvát hívek a szeptemberben Budapesten megrendezésre kerülő Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra és az azt kísérő eseményekre tekintenek előre. Nagyon meglepődtünk, amikor az elmúlt napokban a médiából vitákról értesülhettünk azzal kapcsolatban, hogy Ferenc pápa nem akar találkozni Önnel. Később kiderült, hogy álhírről volt szó. Ki tudná fejteni, hogy mi történt valójában?

Az első tanulság az, hogy még a Szentatya sem védett az álhírek ellen. A magyar álláspont teljesen világos volt: a Szentatya egyszerre állam- és egyházfő. Államfőként a legnagyobb tiszteletadás illeti, ha pedig a katolikus egyház fejeként érkezik, keresztény alázattal fogjuk fogadni. Az Eucharisztikus Kongresszus nem magyar esemény, hanem egy Magyarországon megrendezésre kerülő nemzetközi rendezvény, amire a pápa is ellátogat. Ezért nem volt teljesen nyilvánvaló, mi fog pontosan történni protokolláris értelemben, ugyanis, ha csak Magyarországra jönne, minden világos volna, de itt egy nemzetközi eseményről van szó. Én pedig egy politikának nevezett harcművészet résztvevője vagyok, amelyben a harcok mindennaposak, éjjel-nappal tartanak. Képletesen fogalmazva, amikor a páncélon egy kicsiny rés keletkezik, rögtön erre a helyre lönek. Az, hogy ebben az esetben egy nemzetközi eseményről van szó, amely bizonyos protokolláris kérdéseket hagyott nyitva, megnyitott egy rést. És ekkor az egyház- és keresztényellenes körök elkezdtek ebbe a résbe löni.

Hogyan történhetett egyáltalán egy ilyen félreértés?

Valóban van véleménykülönbség a Szentatya migrációval kapcsolatos véleménye és hozzáállása, illetve a magyar kormány álláspontja között, amely nyilvánvaló és látható az egész világ számára. Mi erőteljesen ellenezzük a migrációt, a katolikus egyháznak pedig megvan a maga álláspontja. Ebből nagyon könnyű létrehozni egy történetet, amely szerint a Szentatya és a magyar kormányfő „nem értik egymást“, „nem egyezik az álláspontjuk“, és végül „találkozni sem akarnak“. Azonban nem a szeptemberi budapesti találkozóról szóló álhírek fájnak a legjobban. Különösen bánom, hogy nem vehetek részt Stefan Wyszyński bíboros boldoggá avatásán, amelyre a budapesti Eucharisztikus Kongresszus napján kerül sor Lengyelországban. Mi rendkívül nagyra tartjuk a lengyel katolikusokat.

Éppen idén van II. János Pál pápa fenséges magyarországi látogatásának harmincadik évfordulója. Felejthetetlen akkori könyörgése és imája, melyben a diktatúra évei után Magyarország újjászületését kérte. Sikerült-e Magyarországnak újjászületnie az elmúlt három évtizedben?

Még nem beszélhetünk újjászületésről, bár sok minden változott. Az ország szellemisége is nagyban változott. Az életnek nagyobb értéke van, de még nem kap teljes tiszteletet. Figyelem és érdeklődés tapasztalható az Egyház és Isten üzenete iránt, de nincsenek tömeges megtérések. Azt mondhatnám, hogy az újjászületés nem történt meg, de sokkal jobb állapotban vagyunk a korábbihoz képest, és az újjászületés esélye is nagyobb, mint harminc éve. Magyarország még mindig szekuláris állam, amely utakat keres Isten felé és támaszokat ezen az úton. A lengyel pápa politikai megváltást is jelentett, mivel a megváltás a szabadság kifejeződése, ő pedig ezt a megváltást politikai értelemben is elhozta nekünk. Úgy gondoljuk, hogy a lengyel pápa nélkül nem szabadultunk volna meg a kommunistáktól. Legyünk hívők vagy sem, a lengyel pápát szentként tisztelhetjük. Személyesen nagyon sokat köszönhetek neki, többször találkoztunk, és fontos dolgokat jelzett nekem előre. Mindig bátorított. Éreztük a magyarok iránti nagy és mély szeretetét.

Mennyire erősek ma Magyarországon a predemokratikus struktúrák a kultúra, oktatás és média területén?

A magyar lélekben általában él a vágy az iránt, ami fontosabb, és felette áll a személyes életnek. A magyarok ezt általában három irányban keresik: a család, a nemzet és Isten irányában. A megtérés is általában akkor történik, ha ez a három világ összeér. Ez egy fejlődő folyamat, nem mondhatnám, hogy ebben predemokratikus erők akadályoznak minket, senki más nem okolható ezért, ez a mi felelősségünk. Természetesen Magyarországon vannak ateisták, vannak egyházellenesek és liberálisok, akik mindent megtesznek a keresztény értékek terjesztése ellen. Megvan a médiájuk, szervezettek, erős civil egyesületeik vannak. Azonban ezekkel mi is ugyanúgy rendelkezünk a konzervatív oldalon – legalább annyi keresztény média van, mint keresztényellenes, a civil szervezeteink legalább annyira erősek, mint az övéik, talán még erősebbek is; a politikai pozíciókat mi tartjuk, mivel keresztény kormányunk van. Tehát a lelki megújulás elmaradásáért nem okolhatjuk az ellenfeleinket. A hiba nem másokban, hanem bennünk van.

A magyarországi pápalátogatás középpontjában az eucharisztia áll. Annak ellenére, hogy a kálvinisták és a katolikusok nem viszonyulnak azonos módon az eucharishtiához, számos keresztény értéken osztoznak. Véleménye e szerint melyek azok a kulcsfontosságú értékek, amelyek megerősödhetnek a pápával való szeptemberi találkozót követően?

Nekünk, kálvinistáknak is van istentiszteletünk, mi is osztozunk a kenyérben és a borban, de a mi liturgiánk elsősorban emlékezés. Azonban megélem és értem az eucharisztia szépségét, mivel egy katolikus asszony a feleségem. A mi kultúránkban abban az esetben, ha a házastársak eltérő felekezetekhez tartoznak, a gyermekek a szüleikét követik, még hozzá a nemük szerint. Így négy katolikus lányom van – ami annyit jelent, hogy öt katolikus nővel élek egy fedél alatt – és egy kálvinista fiam. Így élnek nálunk együtt katolikusok és kálvinisták, egy szeretetközösségben. Ráadásul az egyik lányom egy görögkatolikus pap fiához ment feleségül. Nálunk a katolikusok azt mondják: „a gond az, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus palástját darabokra szaggatták.“ Sokan vagyunk, akik vágyunk a keresztény egység megvalósulására. Természetesen nemcsak a nyugati-latin kereszténységre, hanem annak egészére gondolok, ami magába foglalja az orthodoxyát is. A Szentatyának azt fogjuk üzeni, hogy Magyarországon a kereszténység nem választás, hanem előre meghatározottság kérdése. Nem kell ehhez semmilyen érvelés, ez így van, így lett elrendelve. A minket körülvevő világ ellenséges mindannyiunkkal szemben, Önökkel katolikusokkal, és velem, kálvinistával szemben egyaránt. Jelenleg egy kulturális, sőt civilizációs harc zajlik; az Európa lelkéért és jövőjéért folytatott harc itt van, itt történik. Azt szokták mondani, hogy a lövészárkokban ritkán folytatnak hitvitákat, hiszen mindannyian meg vagyunk támadva. Ezért imára van szükségünk a teljes keresztény egységért, az orthodoxokat is beleértve, mert együttműködés nélkül nem tarthatjuk meg Európában a kereszténységet. Engedjenek meg nekem egy hozzám közelálló példát. Amikor megnyertük a választásokat, még az Országházban dolgoztam, ott volt az irodám. Az eskütételre és első beszédemre készültem, kiléptem az ajtón, és egy međugorjei pap jött velem szembe, aki ezt mondta: „Azért jöttem, hogy megáldjam Önt az eskütétel előtt.“ Figyeljenek: egy međugorjei horvát pap jött egy kálvinista magyar miniszterelnökhöz, hogy megáldja őt! Együtt imádkoztunk, aztán letettem az eskümet. Tehát a keresztény világban ilyen dolgok történnek, ha hagyjuk, hogy megtörténjenek.

Ön Európa lelkét, a szellemi harcot említette. A jelenlegi politika tulajdonképpen a háttérben zajló szellemi harc materializációja lenne?

A politika három szinten zajlik egy időben. Az első szint gyakorlati: hatalmi kérdésekből, a költségvetés elfogadásából, személyek kinevezéséről, a rend fenntartásáról szól. A második szintet vízióknak nevezném, mert minden nemzeti közösségnek vízióra van szüksége. Mi lesz a magyarokkal, nem holnap reggel, hanem öt-tíz-húsz év múlva? Azonban mindennek a háttérben van egy tágabb dimenzió is, a transzcendencia világa. Ebben a dimenzióban is élünk, ez is az élet része. A magyar politikai gondolkodásban ezt a többség és az igazság problémájának nevezik. Így is fogalmazhatnánk: ha valakinek többsége van, de nem az igazságra törekszik, minek neki a többség

egyáltalán? Ez csak profanizáció. Ha pedig valaki az igazságot képviseli, de ahhoz nem tudja mozgósítani a többséget, hogyan tud az igazság nevében cselekedni? Ez a keresztény politikának a kulcsfontosságú kihívása, amely demokratikus körülmények közt megjelenik. Hogy egyszerűbben fogalmazzak, nincsenek már szakrális, Isten által felkent királyaink, tehát demokráciában a többséget és az igazságot összekötve kell léteznünk. Ez nehéz, de lehetséges. A kereszténydemokrata politikának a keresztény kultúrával kapcsolatban is van mandátuma. A kereszténység először is megteremtette a szabad embert. Ezért elsősorban az emberi méltóságot kell védelmeznünk. Aztán a kereszténység megteremtette a keresztény családot. Meg kell védenünk a keresztény család koncepcióját. Ezen kívül a kereszténység a világ ezen részében nemzeteket is létrehozott. Ha mi, magyarok nem követtük volna a kereszténységet ezer éven keresztül, eltűntünk volna, ezért védenünk kell a nemzetet is. De védenünk kell a vallási közösségeket, az Egyházat is. Összesítésképpen: a mi feladatunk nem az, hogy hittételeket védelmezzünk, ez az Egyház küldetése, hanem a keresztény civilizáció nagy eredményeit. És amikor ezeket védelmezem, nemcsak karddal küzdök, nemcsak hatalommal élek, hanem érvekkel is. A politikusi szakmában az a legszebb, hogy nincs munkaköri leírás. Nekem is megvan a saját definícióm. Úgy gondolom, hogy a politika hatalmi kérdés, a hatalom pedig a közös cselekvés képessége. A politikai hatalom a közös cselekvést politikai cselekvésként teremti meg. Például választásokkal, alkotmánnyal és más módokon. Azonban nem feledkezhetünk meg az isteni hatalomról, mert a közös cselekvést nemcsak politikai eszközökkel, hanem szellemi, lelki úton is meg lehet valósítani. Ez valójában az Egyház és az Egyház szolgáinak feladata: az Egyház a közös cselekvést lelki vezetéssel, mi pedig politikai eszközökkel valósítjuk meg. Amikor ez a két oldal kapcsolatra lép, nagy eredmények születnek. Emiatt sohasem fogjuk elfogadni az egyház és az állam szétválasztását úgy, ahogyan azt Nyugaton értelmezik. A magyar Alaptörvényben az áll, hogy az állam és az egyház különváltan működnek, ami az együttműködést is lehetővé teszi.

Azonban, hogyan magyarázhatjuk azt, hogy a világ attól hangos, a magyar állampolitika, amely annyira szeretné előmozdítani a keresztény értékeket, a határon drótkerítéssel állítja meg a migránsokat?

Valójában ha a horvátok meg akarnak minket érteni, idézzék fel Zrínyi Miklós gondolkodását és tetteit; ha a saját világképükben akarnak elhelyezni minket, akkor Zrínyi Miklós kontextusában kell a magyarokra gondolniuk. De térjünk vissza a migráció kérdéséhez. A filozófiai véleményünk az, hogy a migráció ontológiailag rossz dolog. Rossz, ha nem maradhatunk és élhetünk a saját országunkban, ha nem találjuk meg a személyes boldogságunkat, a hivatásunkat, és ha ezt a területet bármely okból el kell hagynunk, főképpen ha ez kényszer hatására történik. Időnként

előfordul, hogy valakinek el kell hagynia a hazáját, mert ellenkező esetben megölnék, vagy rabszolgát csinálnának belőle, bebörtönöznék, vagy éhen halna. Ezek az okok nagyon is lehetségesek. De még ilyen esetben is, ha valaki elhagyná a hazáját, a cél az, hogy később hazatérjen. Ezért ha segíteni akarunk valakinek, nem arra kell ösztönöznünk, hogy minél tovább maradjon távol a hazájától, hanem segítenünk kell abban, hogy minél gyorsabban visszatérhessen oda. Ezt az álláspontot személyesen is képviselem, és ezt javaslom az Európai Uniónak is: európai katonai fellépést, gazdasági szerepvállalást, stabilizálást és a normális életfeltételek megteremtését ezekben a térségekben. Úgy gondolom, hogy ez az álláspont keresztény értelemben is védhető. Említette a drótkerítést. Amikor a magyar határon megjelenik több tízezer, leginkább fiatal férfi, kiváló fizikai állapotban, menetoszlopban taposva át az államhatáron, és ha meg akarjuk állítani őket, rajtunk is áttaposnak, már nem migrációról, hanem az államszuverenitás megsértéséről beszélhetünk. Ezt meg kell állítani. Senki sem jöhet az országod területére, ha ezt előzetesen nem engedted meg, de ha megteszi, ki kell onnan szorítani, ezért használjuk a kerítést. Azt is el kell mondanunk, hogy meg vagyunk győződve arról, hogy a migráció nem spontán módon történik, hanem szervezeten. Ezt Nyugaton összesküvés-elméletnek tartják, de mégis mindez szervezeten, politikai és üzleti megfontolások mentén történik, következménye pedig az lesz, hogy nagy muzulmán tömegek kerülnek az európai kontinensre. Úgy gondolom, hogy akik nem védekeznek, húsz év múlva nem fognak ráismerni az országukra. A változás külső, rájuk erőltetett hatásra történik meg. Úgy gondolom, Zrínyi Miklós tudná, hogy mit kell tenni egy ilyen helyzetben.

A pandémia lassította ezt a folyamatot?

Nem látok fordulópontra. Antropológiai értelemben a probléma lényege ugyanaz. A nyugati világ gondolatgyárai továbbra is vágyakat gyártanak az emberek számára, melyek szerint jobb elmenni máshova, máshol jobbak az életkörülmények, és nincs kötelességed a saját országgal szemben. Azt hiszem, hogy a következő évtizedet a járványok és a migráció fogják meghatározni. Mindennek súlyos, talán végzetes hatása van az európai kereszténydemokráciára.

Hogyan egyeztethető össze ezzel az állásponttal a hatalom beleegyezése, hogy a kínai egyetem Magyarországra „migráljon“, ami nemrég az Ön fővárosában tüntetésekhez vezetett?

Úgy gondolom, hogy jó, ha egy országban külföldi egyetemek működnek, ilyenből nálunk több, mint tíz van. Helyes, ha keleti egyetemünk is van. Szívesen látnánk egy dél-koreai, japán, de kínai egyetemet is. A magyar gazdaság exportorientált, tehát a világgal üzleti kapcsolatban kell lennünk. Tény, hogy a világgazdaság súlypontja keletre tolódik, ezért a magyar fiatalokat egyformán fel kell

készíteni a nyugati és a keleti világban történő működésre. Ezért az egyetem kérdését különválasztanám a migráció kontextusától.

Mennyibe kerül az uralkodó európai politikai áramlattal szembeni úszás?

Ha a középkorban lennék, és valamilyen jelszót kellene felírom a zászlómra, amely a munkámat és a filozófiámat írná le, ezt írnám: „Csak a döglött halak úsznak az árral.“ Ha a multikulturális kordivattal úszol, mindent elvesztesz, ami fontos az életben. Az is igaz, hogy azok, akik az árral szemben úsznak, sok problémát okoznak maguknak. Magas árat fizetünk. Magyarország nagy árat fizet azért, mert nem hajlandó aláírni az Isztambuli Egyezményt, és visszautasítja a hidegháborús politika bármilyen támogatását; nagy árat fizetünk azért, hogy nem rúgunk bele a nyugatiakkal együtt napi szinten az orosz elnökbe, hanem megadjuk neki az őt megillető tiszteletet; nagy árat fizetünk azért, mert védjük a keresztény családmódellet; azért, mert itt nincs tere az LMBT-örületnek; aztán nagy árat fizetünk a migrációval kapcsolatos álláspontunkért és azért, mert nem fogadjuk el a brüsszeli bürokráciát, hanem ellensúlyként közép-európai együttműködést kívánunk építeni. Tehát valóban magas árat fizetünk. De ha nem fizetjük meg ezt az árat, és nem képviseljük az érdekeinket, talán kényelmesebben fogunk élni, de a végén sokkal többet veszítünk. Jobban járunk, ha küzdünk. Azt hiszem, ezt Zrínyi is értené.

Nem fogja el a félelem, amikor egyfolytában így cselekszik? Nem fél?

Aki fél a politikai küzdelemtől, jobban teszi, ha más pályát választ. De félek, ahogy a keresztények szoktak félni. Nem szeretnék elkárhozni. Vannak kísértések és hibák, de minden nap erősítenünk kell magunkat, hogy el ne tévedjünk. A magyarok azt szokták mondani: félem az Istent. Egyszer mindannyiunknak Isten elé kell állnunk, és számadást kell adnunk, ezt senki sem kerülheti el.

Horvátországot nemrég nagyerejű földrengések sújtották. Egy meglepő segítség hullám következett, mely során külön segítséget kaptunk a magyar kormánytól, amely például Žažinában templomot és iskolát épít. Mi ösztönözte Önöket arra, hogy ilyen gyorsan és bőségesen segítsenek?

Észrevettem, hogy a volt Jugoszlávia területén egyfajta bezárkózás érzés van jelen. Úgy tűnik, Önök még nem hisznek abban, hogy sikeresek lesznek, hogy az együttműködéssel nyerhetnek, hogy elég erősek, és eldönthetik, kinek nyissanak ajtót – nemcsak embereknek, hanem a tőkének is, és formálhatják az országuk sorsát és gazdasági szerkezetét. Ez néha megjelenik, még akkor is, amikor

mások, más országok jót tesznek Önökkel, azt gondolva, hogy ezzel „biztosan el akarnak érni valamit.“ Nehéz így élni, ismerem ezt az érzést. A kommunista korszak után mi is elkövettünk egy halom hibát. Amíg egyáltalán felfogtuk, hogy mi történik, elvesztettük az ellenőrzést a létfontosságú nemzeti erőforrások felett – energiarendszer, bankszektor, média –, mindez külföldiek tulajdonába került, méghozzá nem saját, tervszerű logika alapján, ezeket egyszerűen elvették. Már tíz éve azon dolgozom, hogy visszaszerezsem azt, amit nem kellett volna eltékozolni. Teljesen megértem ezért az Önök életösztönét. Azt kellene elérnünk, a mindannyiunk nemzeti érdekeinek járó tisztelet mellett, hogy végre megértsük: Közép-Európa sorsközösség. Amikor egy közép-európai ország nyújtja a kezét, érdemes feltételeznünk, hogy segíteni akar. Amikor egy nagyhatalom nyújtja a kezét, valóban fel kell tennünk a kérdést: mit akar? Amikor egy horvát segít egy magyarnak, vagy egy magyar egy horvátnak, vagy egy lengyel egy horvátnak, úgy gondolom, nem indokolt az ilyen félelem. Hiszek abban, hogy mi Közép-Európában egy sorsközösség vagyunk, nem vagyok naiv, vannak vitáink, de lényegében ez egy sorsközösség. Mi csak együttműködéssel tudjuk megvédeni az elemi érdekeinket a birodalmak ellenében. Biztos vagyok abban, ha egyesítjük erőinket, minden politikai közegben, még az Európai Unióban is sokkal jobban tudjuk érvényesíteni az érdekeinket. Ha abban bízunk, hogy a franciák és a németek segítenek nekünk, és számunkra kedvező döntéseket fognak hozni, ha körbeudvaroljuk őket, és ezzel jól fogunk járnunk, akkor nem értjük a helyzetet. Mi csak akkor járunk jól, ha közös, közép-európai erőt tudunk mutatni. Ezért ha gond van, segítenünk kell egymást. Így történt a földrengésnél is. Fordított esetben Önök is ezt tették volna.

Horvátországban egyes médiák a magyar segítséget a magyar Mol megvalósítatlan projektjeinek megoldásával hozták kapcsolatba, főleg a földrengés sújtotta térségben. Tudná ezt tisztázni?

Ez alaptalan spekuláció. Amikor segítünk, a szívünket követjük, nem a zsebünket. Elvi álláspontom a következő: léteznek szabad kereskedelmi egyezmények és megállapodások, a közös piac, az európai szabályozás, mindez fontos. Azonban minden ország a saját népéhez tartozik. Horvátország a horvátoké, és azt, hogy mi történik ott, a horvátok döntenek el. Azt várom és kérem a szomszédos országok vezetőitől, mondják el, mely szektorokban vagyunk szívesen látottak, és melyekben nem. És azt is kérem, álláspontjuk legyen hosszú távú, egyszerűen mondják meg: igen, ebben a szektorban szívesen látjuk Önöket, de egy másikban nem. Mi ezt meg fogjuk érteni, mert mi is így gondolkodunk. Magyarország a magyaroké. Országunknak tízmillió lakosa van, exportból élünk, kereskedelmi kapcsolatban vagyunk az egész világgal, mindenhova elmegyünk, befektetünk, kereskedünk, de megértjük, ha valaki azt mondja, hogy ezt nem szeretné.

Ha megtörténne, hogy a közép-európai országok ebben a térségben úgy döntenének, hogy kihasználják, ahogy Ön mondta: sorsközösségüket, ez elnyerné-e a teljes Európa és központi intézményei támogatását?

Nem, ők ezt élesen elleneznék. Még hozzá két okból, amelyeket nem szabad összekevernünk. Az első ok ideológiai: a nyugatiak úgy döntöttek, hogy egy poszt-nacionális és poszt-keresztény világban akarnak élni, és mi ezt tiszteletben tartjuk. De ők ennél még többet akarnak. Azt akarják, hogy mi is így éljünk. Emiatt ha a regionális együttműködésben olyan szellemiség jelenik meg, amely a nemzeti, keresztény kultúrák védelmét is magába foglalja, rögtön jönnek az ideológiai támadások. Ez egy balliberális támadás, amely Brüsszelből indul ki, és kapcsolatban van az amerikai liberális politikai és gazdasági erővel. Ők azt akarják, hogy úgy legyünk szabadok, ahogyan ők szeretnék. Emiatt ellenzik a közép-európai együttműködést, és negatívan minősítik, mint például a lengyel–magyar együttműködést. A másik ok hatalmi természetű. A német–francia hatalmi tengelyről van szó. Az Európai Unió úgy szerveződik, hogy tagállamokból áll, melyek formálisan mind egyenlőek, de természetesen a méret számít, a tények számítanak, a két nagy ország tengelyt alkot, és elsősorban a saját akaratát érvényesíti. Ez időnként egybeesik, máskor ütközik Közép-Európa érdekeivel, néha ez kedvező számunkra, máskor kedvezőtlen. Például a nyugat-európai országokban dolgozó közép-európaiakat érintő szabályok számunkra kedvezőek, számunkra nem. Aztán szeretnének közös európai adókat, ami nekik megfelel, nekünk nem. Amikor a Horizon oktatás- és kutatásfejlesztési alapról van szó, az eszközök 90 százalékát ők viszik el, a többi a mienk. Természetesen néha nekünk is előnyös az, amit ez a két ország kitalál. De nem érhetjük be ennyivel. Erősödnünk kell, hogy érvényesíthessük az érdekeinket. A V4 országai Németországgal már nagyobb kereskedelmi csereforgalmat bonyolítanak mint Franciaország, és háromszor többet, mint a német–olasz kereskedelmi forgalom! A Brüsszelre gyakorolt politikai befolyásunk még nincs összhangban a gazdasági erőnkkel. Ha az eddig elmondottakat egy magasabb szintre szeretném emelni, azt mondhatnám, hogy mi, közép-európaiak a nemzetállamokért szállunk síkra, amelyeket szeretnénk megtartani, mivel úgy gondoljuk, hogy a demokrácia csak nemzeti keretek között valósulhat meg. Nyugat-Európa inkább brüsszeli székhelyű birodalmat akar. Ez valójában az Európáról való nézeteltéréseink lényege.

Újra eljutunk a jellem kérdéséig. Könnyebb vagy nehezebb Önnek a karakteres emberekkel való együttműködés?

Európában az intézményekben, nem pedig az intézmények vezetőiben bíznak. Az Európai Unió így gondolkodik: a politikusnak megvan a saját feladata, ami nem más, mint az intézmények

működésének elősegítése. Ez fontos. De ki határozza meg az irányvonalakat? Ki mondja meg, hol rejtőzik a jövő, hol nyílik meg a horizont? Nyugat-Európában vannak struktúrák, amelyek helyettesíthetik az erős politikai vezetést – gazdasági struktúrák, médiakoncentráció, civil szervezetek hálói –, így gyenge kormány mellett is erős hatalmat lehet létrehozni. Azonban ha Horvátországban, Lengyelországban vagy Magyarországon nincs erős választott vezető, akkor nem boldogulunk, sőt elveszítjük az országunkat, és idegen leszünk a saját hazánkban.

Horvátország fiatal EU-tag, nálunk még mindig sok szó esik az értékekről, azok védelméről és cseréjéről Európa többi részével. Hogyan tekintenek Önök ebben az értelemben Horvátországra?

1990-ben, a kommunizmus utáni első miniszterelnökünk ezt mondta: „magyar vagyok, tehát európai.“ Ez valójában azt jelenti, hogy Európát nem lehet megtalálni Brüsszelben, Európa a nemzeti fővárosokban található, például Zágrábban. Ez Európa. Ezért nincs joga Brüsszelnek bármit is ráerőltetni a horvátokra. A horvát nemzeti öntudat értékes hozzájárulás Európához. Fantasztikus az országuk. Minden része csodálatos, nemcsak a tenger, hanem az egész ország. Úgy gondolom, hogy a népük nagyon sokszínű, másfajta karakterű horvátokkal találkozom a szigeteken és, mondjuk, Eszéken. Önök tudják, hogyan kell őket közös országba szervezni, és ez fontos hozzájárulás Európához. Ezen kívül Önök kiváló és szenvedélyes harcosok, erre is szüksége van Európának. Van egy jellegzetes antikommunizmusuk is. Mi is azok vagyunk, és úgy gondoljuk, hogy az antikommunizmusunk értékesen járul hozzá az Európai Unióhoz. A miénk a szovjetek ellen fejlődött ki, a nemzetközi kommunizmus ellen. Önök olyan kommunizmussal szemben vívták ki a szuverenitásukat, mely különbözött a magyarországitól. Értékes tapasztalat, hogy a kommunizmus szovjet megszállás nélkül, kisebb, nemzeti keretekben is létezhet, és ez veszélyes. A magyarok azt akarják, hogy Magyarország magyar ország maradjon. Horvátország is lehet horvát ország. Ez csak Önökön múlik.